

Eindexamen aardrijkskunde havo 2004-I

havovwo.nl

**LET OP: Je kunt dit examen maken met de 52e druk of met de 51e druk van de atlas.
Schrijf op de eerste regel van je antwoordblad welke druk je gebruikt, de 52e of de 51e.**

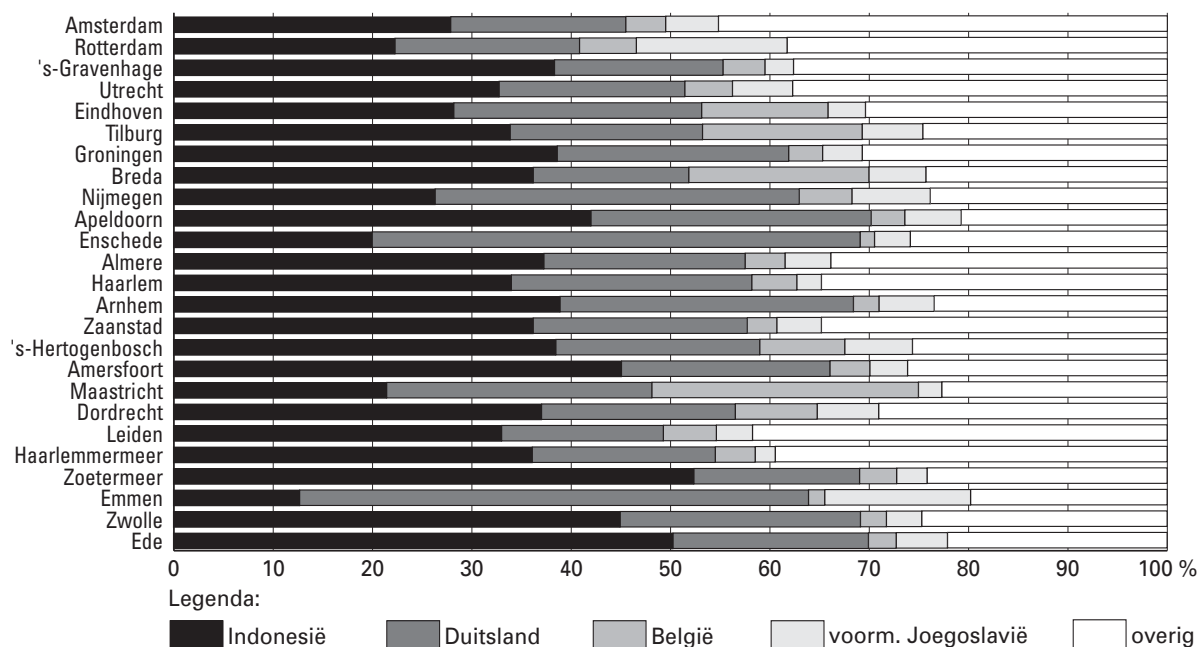
Elke opgave bestaat uit enkele vragen. Bij elke vraag kun je, indien gewenst, de atlas gebruiken.
De kaartnummers in de vragen verwijzen naar de 52e druk, of, als ze tussen haakjes staan, naar de 51e druk van de atlas.

Migratie en vervoer

Opgave 1

bron 1

Verdeling van enkele groepen migranten naar herkomst, in 25 gemeenten met meer dan 100.000 inwoners, 1 januari 2001

bron: CBS, Maandstatistiek van de bevolking, 2002/7

Als je het aandeel migranten uit België dat woonachtig is in Eindhoven, Nijmegen en Zwolle met elkaar vergelijkt, blijkt er een verband te zijn tussen het aandeel migranten uit België en de afstand tot België.

2p 1 Welk verband is dat?

Een soortgelijk verband als in de vorige vraag is *niet* te constateren voor migranten uit voormalig Joegoslavië.

2p 2 Geef daarvoor de verklaring.

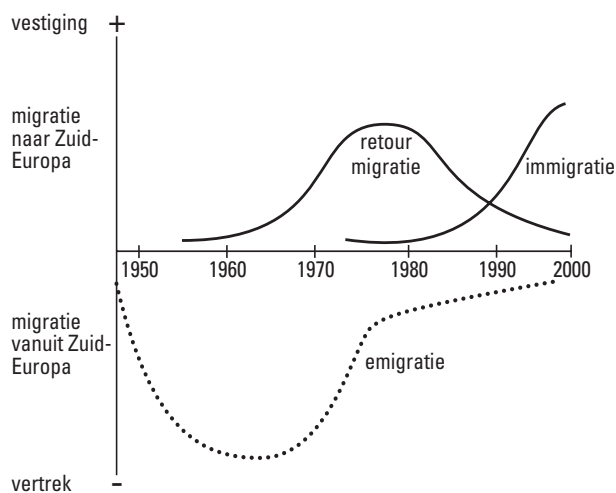
1p 3 Uit welk herkomstland (zie bron 1) zal het percentage mensen dat de Nederlandse nationaliteit heeft het grootst zijn?

1p 4 Motiveer je antwoord.

Eindexamen aardrijkskunde havo 2004-I

Opgave 2

bron 2 Migratie van en naar Zuid-Europa, 1945-2000

vrij naar: *Migration in Southern Europe, Russell King (ed.), New York, 2000*

Bron 2 geeft een beeld van de migratie van en naar Zuid-Europa in de tweede helft van de 20e eeuw. De ontwikkeling van het migratiesaldo vanaf 1960 is in het onderstaande schema voor een deel weergegeven.

Periode	Ontwikkeling van het migratiesaldo
A: 1960-1975	D: afnemend en negatief saldo
B: periode 1975 -	E: .....
C: periode ..... - 2000	F: .....

- 5p **5** Schrijf de letters B, C, E en F uit het schema op je antwoordblad en vul de ontbrekende gegevens in. Let op: het jaartal bij B en C moet hetzelfde zijn.
- 2p **6** Geef de gemeenschappelijke oorzaak voor het verloop van zowel de emigratie als de retourn migratie in de periode 1970-1980.

Eindexamen aardrijkskunde havo 2004-I

havovwo.nl

bron 3

Aantal legaal aanwezige buitenlanders in Italië, Spanje en Portugal, 1997

Italië	aantal	%	Spanje	aantal	%	Portugal	aantal	%
Marokko	131.406	10,6	Marokko	77.189	14,3	Kaapverdië	39.769	22,7
Albanië	83.807	6,8	Verenigd Koninkrijk	68.359	12,7	Brazilië	19.990	11,4
Filipijnen	61.285	4,9	Duitsland	45.898	8,5	Angola	16.296	9,3
USA	59.572	4,8	Portugal	38.316	7,1	Guinee-Bissau	12.785	7,3
Tunesië	48.909	3,9	Frankrijk	33.134	6,1	Verenigd Koninkrijk	12.342	7,0
Ex-Joegoslavië	44.370	3,6	Italië	21.362	4,0	Spanje	9.806	5,6
Duitsland	40.079	3,2	Argentinië	18.246	3,4	USA	8.364	4,8
Roemenië	38.138	3,1	Peru	18.023	3,3	Duitsland	8.345	4,8
China	37.838	3,0	Dominicaanse Republiek	17.845	3,3	Frankrijk	5.416	3,1
Senegal	34.831	2,8	USA	15.661	2,9	Mozambique	4.426	2,5
Polen	31.329	2,5	Nederland	13.925	2,6	São Tomé	4.304	2,5
Frankrijk	28.333	2,3	Filipijnen	11.770	2,2	Venezuela	3.783	2,2
Sri Lanka	28.162	2,3	China	10.816	2,0			
Verenigd Koninkrijk	26.771	2,2						
Egypte	26.171	2,1						
Peru	24.362	2,0						
Overig		50,5	Overig		27,6	Overig		17,7
Totaal	1.240.721	100	Totaal	538.984	100	Totaal	175.263	100

bron: *Respective national registers, taken from Caritas di Roma, 1998; Eaton, 1999; Permanent Observatory on Immigration in Barcelona, 1999; Russell King (ed.), The Mediterranean Passage, Liverpool, 2001*

Wat betreft de landen van herkomst van de immigranten in Zuid-Europa zijn er nogal wat opmerkelijke verschillen. Zo vormen volgens bron 3 de Albanezen de op één na grootste groep immigranten in Italië. Voor de verklaring van migratieprocessen is de interactietheorie van Ullman goed bruikbaar. Eén van de begrippen daaruit is de transporteerbaarheid / transferability.

- 2p **7** Leg met gebruikmaking van de twee overige begrippen uit waarom er juist zo veel Albanese migranten in Italië zijn terechtgekomen.

Portugal heeft, naast een groot aantal immigranten van de Kaapverdise eilanden, veel immigranten uit Angola, Guinee-Bissau, Mozambique en São Tomé.

- 2p **8** Geef met behulp van een kaart uit de atlas de verklaring voor dat grote aantal immigranten uit deze landen en noem hierbij tevens de gebruikte kaart.

In Spanje blijken de belangrijkste twee groepen immigranten afkomstig te zijn uit Marokko en het Verenigd Koninkrijk. Wat betreft de migratiemotieven is er tussen deze twee groepen een duidelijk verschil.

- 2p **9** Schrijf de namen Marokko en Verenigd Koninkrijk onder elkaar op je antwoordblad en noteer achter de naam van elk land het belangrijkste motief voor migratie naar Spanje.

Stel dat je onderzoek doet naar de ontwikkeling van het migratiesaldo van Spanje.

In het kader van dat onderzoek heb je de volgende hypothese geformuleerd:

“De ontwikkeling van het migratiesaldo van Spanje is sterk afhankelijk van de groei van het BNP per hoofd van de bevolking.”

Je wilt deze hypothese toetsen voor de periode 1970-2000.

Je beschikt over de migratiesaldi per jaar van Spanje in de periode 1970-2000. Daarnaast weet je het BNP per hoofd van de bevolking van dit land in het jaar 2000.

- 1p **10** Welk gegeven heb je nog meer nodig om deze hypothese te kunnen toetsen?

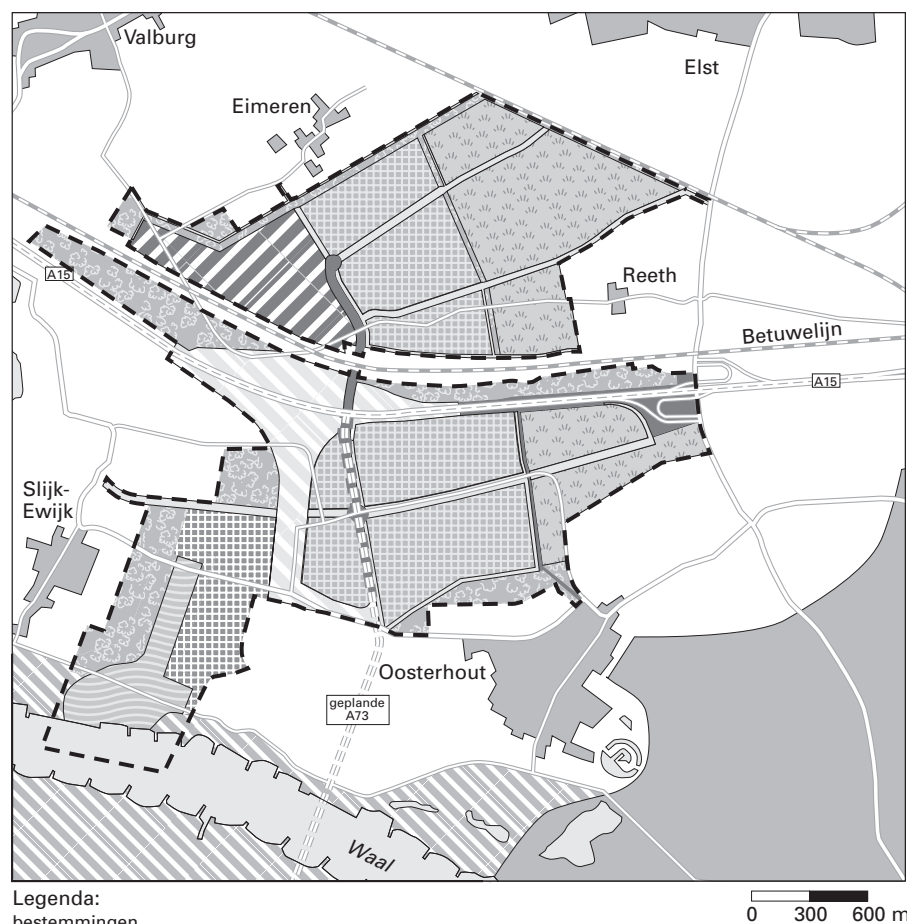
Opgave 3

bron 4

Multimodaal Transport Centrum Valburg: Op de kaart of van de kaart?

In Gelderland heeft enkele jaren een felle strijd gewoed over het Multimodaal Transport Centrum (MTC) bij het Betuwse plaatsje Valburg. In najaar 2002 vond de ontknoping plaats. De provincie Gelderland, het bestuur van het Knooppunt Arnhem-Nijmegen (KAN), het Ontwikkelingsbedrijf MTC (OMTC) en de bedrijven die zich op het MTC wilden vestigen, waren de belangrijkste voorstanders. Milieudefensie en de gemeente Overbetuwe, waarin Valburg ligt, waren de belangrijkste tegenstanders. Inmiddels hebben de tegenstanders de eerste slag gewonnen. Eind augustus 2002 verklaarde de Raad van State hun bezwaren gegrond.

De raad vond dat de provincie Gelderland een onzorgvuldig besluit heeft genomen en zo'n grote ruimtelijke ingreep beter had moeten rechtvaardigen. Of het MTC daarmee definitief van de baan is, is nog onduidelijk.

bron: Geografie, oktober 2002

Voor het Multimodaal Transport Centrum (MTC) was een insteekhaven aan de Waal gepland. Volgens de milieuorganisatie Milieudefensie zou dit een aantasting van een deel van de Ecologische Hoofdstructuur van Nederland hebben betekend. Zie kaart 61D (51e druk: 53D).

2p 11 Leg uit waarom de geplande insteekhaven een deel van de Ecologische Hoofdstructuur zou aantasten.

Voorstanders van het MTC Valburg beweerden dat de aanleg van het MTC goed zou zijn voor het milieu.

2p **12** Waarom zou aanleg van het MTC goed zijn voor het milieu?

Pieter Jansen van Milieudefensie schrijft in het artikel, waarvan bron 4 een onderdeel is, dat de overslag van spoor- naar watervervoer en omgekeerd bij het MTC Valburg niet logisch is.

2p **13** Waarom is dit volgens Milieudefensie geen logische locatie voor (deze vorm van) overslag van goederen die van en naar Rotterdam vervoerd worden?

2p **14** Waarom ligt de overslag van spoor naar vrachtauto of van water naar vrachtauto veel meer voor de hand?

Opgave 4

bron 5

Enkele gegevens over het Westerschelde Container Terminalproject*

De nieuw te bouwen Westerschelde Container Terminal (WCT) in het Sloehavengebied kan ruimte bieden aan grootschalige containeroverslag tussen de verschillende transportmodaliteiten. De oppervlakte van de terminal bedraagt 180 hectare, waarvan 139 hectare landaanwinning en 41 hectare op bestaand terrein. Voor de exploitatie heeft Zeeland Seaports al een overeenkomst gesloten met het Antwerpse bedrijf Hesse-Noord Natie NV, dat voor een periode van 50 jaar de terminal mag exploiteren. De zeekadelengte is 2.615 meter, waarvan 2.500 meter voor schepen met een diepgang van 17,50 meter. Aan de oostzijde van de terminal is een binnenhaven gesitueerd met een totale kadeflengte van 930 meter. De terminal krijgt een capaciteit van 1,5 miljoen containers per jaar. Er komen twee spooreplacements met elk 4 sporen van minimaal 750 meter lang.

Achterlandverbindingen

Er komt een directe aansluiting over de weg met de snelweg A58 en met de Westerscheldetunnel. Het havengebied wordt ontsloten via een geëlektrificeerde aansluiting op de spoorlijn Vlissingen-Bergen op Zoom. Er wordt rekening gehouden met een verdere uitbreiding van het bestaande emplacement naar 20 sporen met een lengte van 700 meter. Er komt een aansluiting van de lijn Vlissingen-Bergen op Zoom met de Antwerpse havenspoorlijn.

De WCT is direct bereikbaar vanuit zee. De waterdiepte van de Westerschelde is bij extreem laag water 14,9 meter. De binnenvaarthaven is direct toegankelijk vanuit de Westerschelde en er is een toegang naar de Rijn via het kanaal van Zuid-Beveland of via Antwerpen.

vrij naar: www.zeeland-seaports.com

*De Raad van State heeft in een op 16 juli 2003 gepubliceerde uitspraak het besluit van Provinciale Staten van Zeeland waarmee de aanleg van de WCT mogelijk wordt gemaakt, vernietigd. De aanleg gaat dus voorlopig niet door.

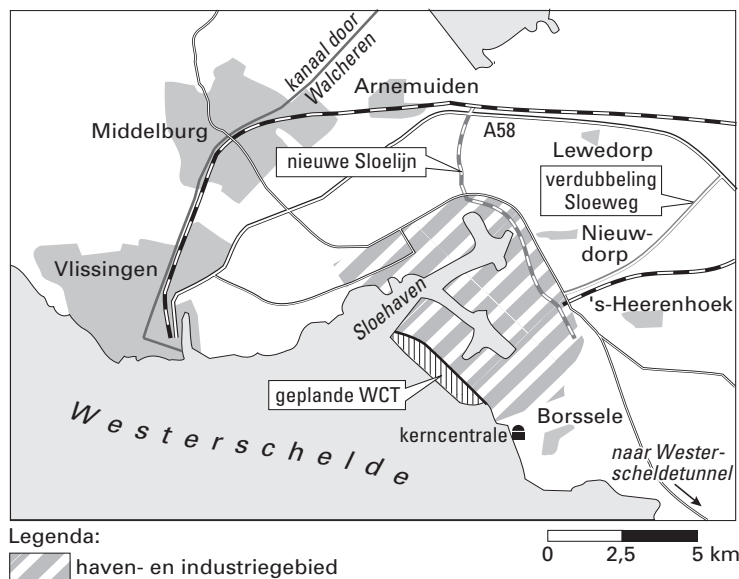
De Raad van State heeft deze uitspraak gedaan mede op basis van argumenten die door de gemeente Goes zijn aangevoerd.

Eindexamen aardrijkskunde havo 2004-I

havovwo.nl

bron 6

De ligging van de geplande Westerschelde Container Terminal (WCT)

bron: de Volkskrant, 4 oktober 2002

Zie kaart 38-39 (51e druk: 34-35).

In bron 5 staat dat voor de exploitatie van de Westerschelde Container Terminal (WCT) Zeeland Seaports een contract heeft afgesloten met een bedrijf uit Antwerpen. In vergelijking met de haven van Antwerpen biedt de locatie Sloehaven namelijk belangrijke voordelen voor dit bedrijf.

- 2p 15 Noem twee voordelen van de locatie Sloehaven ten opzichte van de locatie Antwerpen.

Tegenstanders van de WCT menen dat met de aanleg van deze nieuwe containerhaven Zeeland het risico loopt een soort uitbreidingszone te worden van de haven en industrie van Rotterdam en Antwerpen. Zij zijn bang dat de sterke punten van Zeeland op het gebied van de openluchtrecreatie in het gevang komen.

- 2p 16 Noem twee gebiedskenmerken van Zeeland (van belang voor de openluchtrecreatie) die bedreigd gaan worden door de komst van de WCT.

De gemeente Goes is tegen de bouw van de WCT.

- 2p 17 Noem op basis van de atlas en de bronnen, daarvoor twee redenen.

Stelling: "de aanleg van de WCT is ongunstig voor het vervoersaanbod van de Betuwelijn".

- 2p 18 Geef een argument voor deze stelling.

In het kader van de Deltawerken is de Westerschelde de enige zeearm in Zuidwest-Nederland die niet is afgedamd.

- 1p 19 Waarom is de Westerschelde niet afgedamd?